

ДОСВІД ТА НАУКОМЕТРИЧНІ ПОКАЗНИКИ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «МЕДСЕСТРИНСТВО»

Шатило В.Й., Заболотнов В.О., Гордійчук С.В., Киричук І.М., Богдан О.В.,
Грищук С.М.

Житомирський медичний інститут Житомирської обласної ради

Ключові слова: магістратура, дослідження, медсестринство, об'єкти інтелектуальної власності.

Актуальність. Світова практика визначає вагому роль в охороні здоров'я суспільства медичних сестер, в той же час його професійний потенціал використовується не в повній мірі. Важливими складовими більш широкого використання медичних сестер є їх рівень освіти, професійної майстерності, компетентності тощо. Отже актуальними є питання якості підготовки медичних сестер в бакалавраті і магістратурі, особливо актуальним є наукова складова як засіб науково-обґрунтованого розвитку медсестринства в державі з метою підвищення ролі медсестер в охороні здоров'я населення і покращення доступності до медичних послуг.

Матеріали і методи дослідження. Під час аналізу використані результати і матеріали більш як десятирічного досвіду підготовки студентів в магістратурі спеціальності «Медсестринство» Житомирського медичного інституту ЖОР.

Застосовано методи системного підходу, оцінки об'єктів інтелектуальної власності з використанням наукометричних коефіцієнтів, проспективний та ретроспективний аналіз.

Мета дослідження. Оцінити якість підготовки студентів в магістратурі Житомирського медичного інституту, намітити подальші кроки на удосконалення науково-дослідницької стратегії розвитку медсестринства і покращення доступності до якісних медичних послуг.

Результати

Ретроспективний аналіз історії розвитку медичної освіти на Житомирщині встановив, що вона бере свій початок у 1875 році, коли було засновано Волинську школу фельдшерів, представником якої в роки незалежності України став Житомирський медичний коледж.

За 145 років діяльності підготовлено близько 50 тисяч медичних працівників.

В 2007 році на базі коледжу було створено Житомирський інститут медсестринства, а в 2017 році змінено статус на Житомирський медичний інститут.

В 2007 році, за доручення МОЗ України, співробітники інституту забезпечили затвердження в профільних міністерствах стандарту освіти, - магістра зі спеціальності «Сестринська справа» з реєстрацією в Міністерстві юстиції.

В 2008 році Житомирський інститут медсестринства відкрив ліцензію на підготовку магістрів зі спеціальності «Сестринська справа», – звідси бере початок підготовки медичних сестер з вищою освітою, ступеню магістра в Україні.

З початком підготовки магістрів спеціальності «Медсестринство» науково-педагогічними працівниками було розроблено стратегію наукових досліджень в магістратурі і на профільній кафедрі «Сестринська справа», де наука розглядається як спосіб пізнання Всесвіту і засіб підвищення якості вищої освіти. Важливим кроком стало розроблення та затвердження Положення про наукову діяльність в магістратурі, підготовку і захист кваліфікаційних магістерських робіт в Житомирському медичному інституті Житомирської обласної ради. Визначено дослідницькі стратегії, що лежать в основі роботи наукового відділу Житомирського медичного інституту з організації наукових досліджень студентів магістратури:

- соціологічні дослідження;
- дослідницька стратегія зіставлення;
- стратегія аналізу рядів динаміки;
- стратегія проспективного і ретроспективного наукового дослідження;

- стратегія оцінки об'єктів інтелектуальної власності, створених за результатами наукових досліджень з використанням наукометричних коефіцієнтів;
- стратегія моделювання тощо.

Зазначені дослідницькі стратегії широко використовуються в дослідженнях студентами магістратури та їх науковими керівниками.

В інституті, починаючи з 2008 року, підготовлено та успішно захищено 165 магістерських робіт.

Нами проведено аналіз магістерських робіт та основних напрямів наукових досліджень студентів магістратури, які є актуальними для системи охорони здоров'я і розвитку медсестринства (табл. 1)

Таблиця 1

Напрями наукових досліджень студентів магістратури Житомирського медичного інституту ЖОР

Наукові напрями	Абс	%	Рейтинг
Профілактика і система відновного лікування пацієнтів з соціально значимими захворюваннями	35	21,2	1
Медсестринська освіта: формування загальних і спеціальних професійних компетентностей	34	20,6	2
Стандартизація медсестринського процесу в закладах охорони здоров'я	27	16,4	3
Вивчення впливу на здоров'я людини екологічних, спадкових та соціальних чинників. Запровадження сучасних технологій ФЗСЖ	24	14,5	4
Формування безпечного лікарняного простору та профілактика внутрішньолікарняних інфекцій	12	7,3	5
Менеджмент у медсестринстві та формування лідерських якостей особистості	11	6,7	6
Вплив на здоров'я людини способу життя, шкідливих звичок та ризикової поведінки	9	5,5	7
Інші теми	13	7,8	
Усього:	165	100,0	-

Нами проведено аналіз об'єктів інтелектуальної власності, створених студентами Житомирського медичного інституту за результатами проведених наукових досліджень при написанні магістерських робіт з медсестринства.

Починаючи з 2008-го року, за 12 років підготовки фахівців в магістратурі з медсестринства, 165 магістрів-випускників інституту створили та оприлюднили (опублікували) 1161 об'єктів інтелектуальної власності (статті, тези, монографії і розділи монографій, підручники, посібники, методичні рекомендації, патенти, раціоналізаторські пропозиції, методичні рекомендації тощо) у різних наукових виданнях: від престижних зарубіжних фахових журналів, які включені до фондів провідних міжнародних наукометричних баз WebofScience, Scopus, Google Scholar, до вітчизняних збірників наукових праць. У середньому створено $7,0 \pm 0,3$ об'єктів інтелектуальної власності на одного магістра.

Характеристика об'єктів інтелектуальної власності магістрів медсестринства Житомирського медичного інституту ЖОР представлена в табл. 2

Результати наукових досліджень представлялись на регіональних, всеукраїнських науково-практичних конференціях та на наукових форумах за кордоном. Біля півсотні із них відзначені дипломами різних ступенів.

Нами розроблено ступінь сформованості наукової комунікативної компетентності магістрів медсестринства, які діляться на 4 рівні: початковий (репродуктивний), середній (адаптивний), достатній (конструктивний) і високий (креативний).

Таблиця 2

Характеристика об'єктів інтелектуальної власності магістрів медсестринства

№ з/п	Назва показника	Кількість об'єктів інтелект, власності	Питома вага $M \pm m$, %
1	Загальна кількість об'єктів інтелектуальної власності	1161	100,0 $\pm$ 0,0
2	Кількість опублікованих статей	267	23,0 $\pm$ 1,3
3	Кількість опублікованих тез доповідей	867	74,7 $\pm$ 1,4
4	Кількість опублікованих робіт у виданнях, що входять до наукометричних баз: Web of Sciences, Scopus, Core Collection, Google scholar, Index Copernicus, РИНЦ.	9	0,8 $\pm$ 0,3
5	Кількість публікацій у закордонних виданнях	33	2,8 $\pm$ 0,5
6	Кількість опублікованих статей англійською мовою	52	4,5 $\pm$ 0,6
7	Кількість опублікованих робіт у фахових виданнях	38	3,3 $\pm$ 0,5
8	Кількість підручників, посібників, монографій і розділів монографій, методичних рекомендацій, інформаційних листів тощо	27	2,1 $\pm$ 0,4
9	Кількість розроблених функціонально-організаційних систем і моделей удосконалення якості надання медичної допомоги	82	7,1 $\pm$ 0,8
10	Кількість розроблених опитувальників для медико-соціологічних досліджень	135	11,5 $\pm$ 1,0

Наукометричні показники початкового (репродуктивного) рівня характеризуються ступенем наукової активності при виконанні дослідження, підготовкою і оцінкою якості захисту магістерської роботи, - не менше 2 доповідей з публікацією тез у збірниках наукових праць та НПК всеукраїнського або регіонального рівнів, – 1,2%.

Середній (адаптивний) рівень характеризується підготовкою і захистом магістерської роботи, яким передують 3-5 доповідей з публікацією тез у збірниках наукових праць науково-практичних конференцій всеукраїнського та регіонального рівнів, – 20%.

Достатній (конструктивний) рівень характеризується підготовкою і захистом магістерської роботи та наявністю 5-7 доповідей з публікацією тез у виданнях за результатами роботи регіональних, всеукраїнських та міжнародних наукових форумів (з'їздів, конгресів, симпозіумів, науково-практичних конференцій тощо), наявністю дипломів за кращу наукову розробку та її презентацію на всеукраїнських та міжнародних наукових форумах, – 70%.

Високий (креативний) рівень характеризується підготовкою і захистом магістерської роботи та наявністю 7 і більше доповідей з публікацією тез переважно на всеукраїнському та міжнародному рівнях; наявністю дипломів за кращу наукову розробку та її презентацію на всеукраїнському та міжнародному рівнях; наявністю 1 і більше публікацій міжнародною (англійською) науковою мовою за вимогами, які надають можливість для включення публікації до фондів міжнародних наукометричних баз, та наявністю в студента магістратури ORCID, – 8,2%.

Вищезначені 165 магістерських робіт та 1161 об'єктів інтелектуальної власності широко представлені в виданнях, заснованих Житомирським медичним інститутом: журнали «Магістр медсестринства» (міжнародний науковий індекс ISSN 2618-1592, присвоєний у

2018 році Міжнародним центром періодичних видань у Парижі та внесений до міжнародної бази даних періодичних видань), в журналах «Вісник Житомирського інституту медсестринства», на щорічних науково-практичних конференціях «Вища освіта в медсестринстві: проблеми і перспективи» (11 конференцій 2009-2020 рр.) та I Міжвузівська науково-практична конференція, спільно з Ужгородським національним університетом

«Актуальні питання підготовки і наукової діяльності магістрів галузі знань «Охорона здоров'я» (листопад 2020 р., Житомир), що формує ядро інформаційного поля наукової спеціальності «Медсестринство» і збагачують вітчизняну наукову школу з медсестринства.

Висновки

Систематизований та узагальнений матеріал науково-прикладних досліджень, формування наукових і професійних компетенцій під час навчання в магістратурі засвідчує, що в Житомирському медичному інституті напрацьовано значний і багатий досвід підготовки в магістратурі професійних і кваліфікованих фахівців сестринської справи для проведення наукової та освітньої діяльності, менеджменту і управління сестринськими службами, подальшого розвитку медсестринства, підвищення якості медичної допомоги для забезпечення потреб людини в медичній допомозі і збереження здоров'я.

Магістрам, по завершенню навчання рекомендовано продовжити наукові дослідження в докторантурі, аспірантурі з метою подальшого забезпечення науково-обґрунтованого розвитку спеціальності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Біла, В. С., 2016. Забезпечення якості освітньої діяльності за участю студентів. /В.С. Біла. //Вісник Житомирського інституту медсестринства №1(8). с. 3-8.
2. Дубасенюк, О. А., 2018. Методологія та методи науково-педагогічних досліджень: навчально-методичний посібник. Житомир: Полісся. 256 с
3. Шатило В.Й., Свиридюк В.З., Свиридюк В.В., 2018. Наукові дослідження магістрів медсестринства та їх оцінка за наукометричними критеріями /В.Й. Шатило, В.З. Свиридюк, В.В. Свиридюк. //Магістр медсестринства. №2(20).
4. Шатило В. Й., Свиридюк В.В., Свиридюк В.З., 2017. Оцінка наукових досліджень магістрів медсестринства засобами наукометрії. /В.Й. Шатило, В.В. Свиридюк, В.З. Свиридюк. //Магістр медсестринства. №2(18). с. 5-25.
5. Шатило, В.Й., Свиридюк, В.В., Свиридюк В.З., 2017. Оцінка ефективності наукових досліджень магістрів медсестринства засобами сучасних інноваційних наукометричних технологій. /В.Й. Шатило, В.В. Свиридюк, В.З. Свиридюк. //Матеріали Всукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Вища освіта в медсестринстві: проблеми і перспективи». Житомир: Полісся, с. 4.
6. Шатило, В.Й., Махновська, І.Р., Свиридюк, В.З., 2016. Сучасні підходи До підготовки медичних сестер. /В.Й. Шатило, І.Р. Махновська, В.З. Свиридюк. //Матеріали наук. прак. конф. з міжнародною участю «Вища освіта в медсестринстві: Проблеми і перспективи». Житомир 20-21 жовтня 2016 р. За ред В. И. Шатила. // Житомир: Полісся, с.4-8.
7. Шатило, В.Й., Свиридюк, В.В., Свиридюк, В.З., 2016. Наукометрична складова наукової комунікативної компетентності магістрів медичних спеціальностей /В.Й. Шатило, В.В. Свиридюк, В.З. Свиридюк. //Матеріали XIII Всеукр. наук, практ. конф. з міжнар. участю «Актуальні питання якості медичної освіти». Тернопіль: Укрмедкнига с. 192-193.